

 Sakkoo_edu

 Sakkoo_edu2

علم و فنون

۱۴

س

 Sakkoo_edu

 Sakkoo_edu2

صباي کائنات

« پرچمدار » سبک بازگشت ادبی کدام شاعر است؟

پروین اعتصامی

۱۷

اصدق
↑

کدام یک از موارد مشخص شده در رابطه با « پروین اعتصامی » نادرست است؟

پروین در قصیده به سبک ناصر خسرو و به روانی و لطافت حافظ شعر می سراید. اوج سخن پروین در قطعات اوست.

۱

۲

۳

شعر

مکتوبات نو ۱۷

پاسخ درست را از داخل کمانک انتخاب نمایید.

از معروف ترین نویسندگان و سیاستمداران بزرگ دوره بیداری که با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد.

(ادیب الممالک فراهانی - قائم مقام فراهانی)

نویسنده - اصیل بنده نثر فارسی
مشات

شاد سر به روزگار
بهری

درستی یا نادرستی زیر را مشخص کنید.

روزنامه « نسیم شمال » با مدیریت و نویسندگی میرزا جهانگیر خان صور اسرافیل، اداره می شد.

☐ درست ☒ نادرست

کدام یک از موارد ستون «اول» به موارد ستون «دوم» مربوط است؟ [یک مورد اضافی است]

ستون اول	ستون دوم
الف) شمس و طغرا	۱) میرزا حسن خان بدیع
ب) شمس الدین و قمر	۲) میرزا آقا تقی‌زاده
	۳) محمد باقر میرزا خسروی

اسفاره از وطن

هر یک از مفاهیم (وطن، توجه به مردم، بیگانه ستیزی) مربوط به کدام یک از عبارتهای زیر است؟

الف) یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران / تنها به قفس ماند، هزاران، همه رفتند

ب) چون نگریم ز درد و چون ننالیم / دزد را چو محرم به خانه کردم؟

ج) در پیشگاه اهل خرد نیست محترم / هر کس که فکر جامعه را محترم نداشت

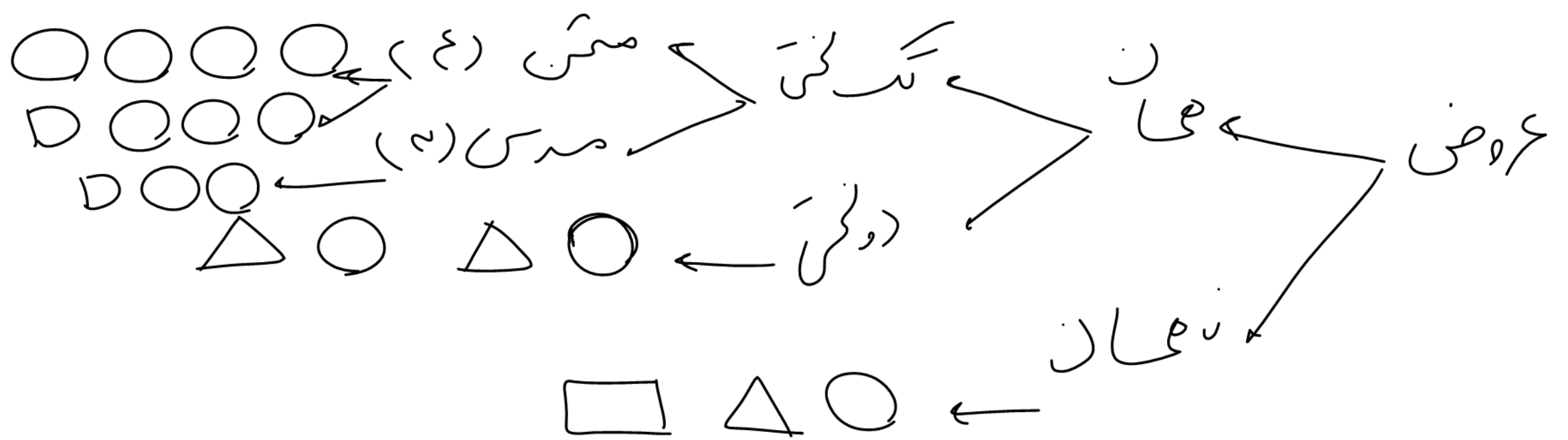
ببین { ایا
خبره
بیچاره سیزی
توجه به مردم

دریبت‌های زیر، انواع وزن «همسان تک‌بختی، همسان دولختی، ناهمسان» را مشخص کنید [یک وزن اضافی است]

الف) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست

ب) ز دو دیده خون فشانم / ز غمت شب جدایی / چه کنم که هست اینها گل باغ آشنایی / — همان درنگ —

س	د باغ	سن مای خ
— —	— —	— —
Δ	⊙	Δ
ن	ف حوله	ز د دی
— —	— —	— —

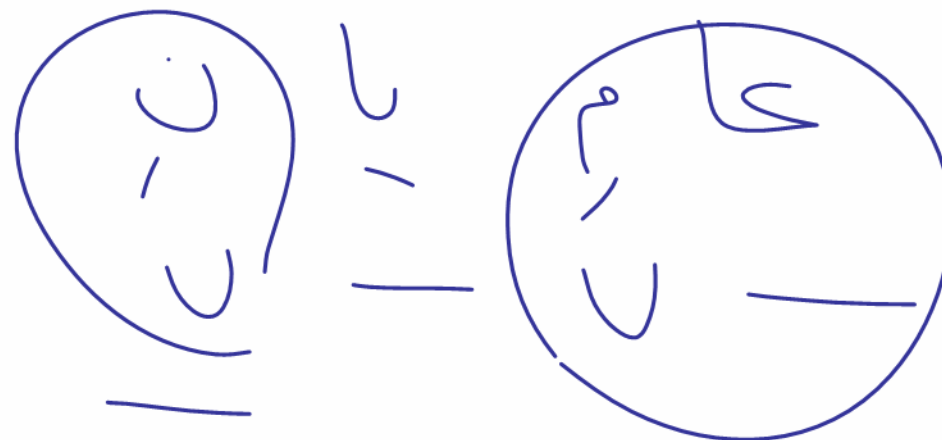

درستی یا نادرستی را مشخص کنید.

واژه (عامیانه: U - -) در هجای دوم و چهارم اختیار زبانی دارد.

☒ نادرست

☐ درست

بیابان

بیابان

بیابان

ماهی دری

ماهی دری

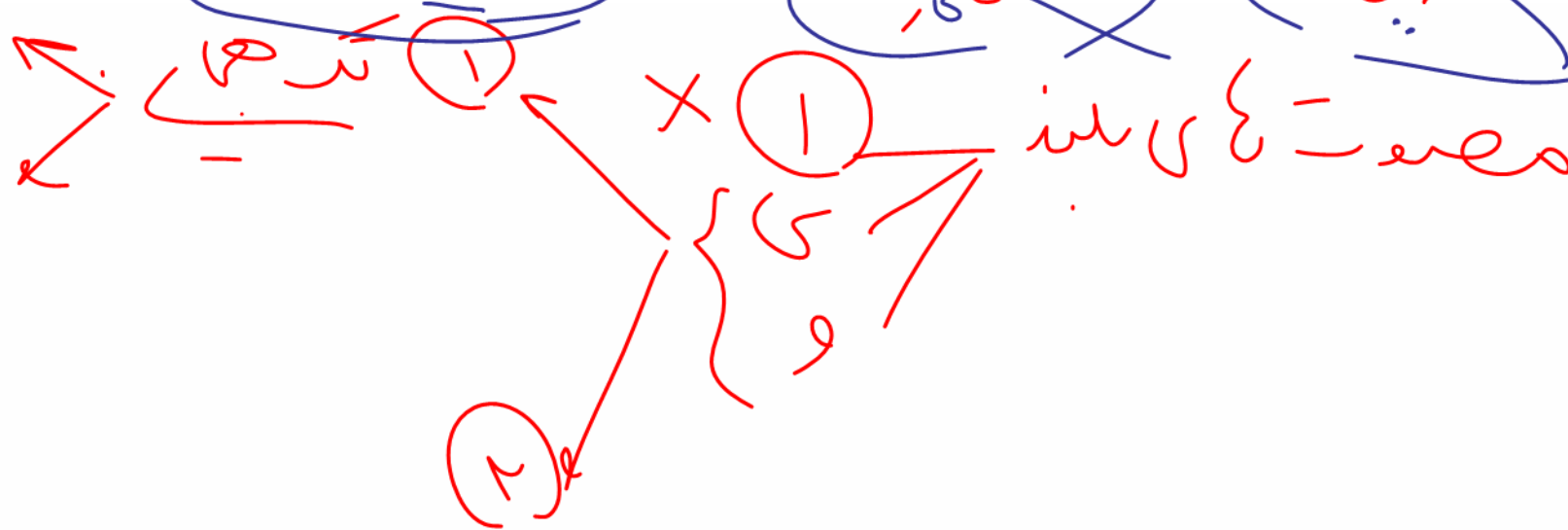
اختیار زبانی «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» در کدام گزینه به کار نمی رود؟

د) بازی دهر
سی - بو - مو - ی
سوی
↓

ج) مویی سپید

ب) ساقی کوثر

الف) جادویی

اب ۹ یس

بیت «پیش کمان ابرویش / لابه همی کنم؛ ولی / گوش کشیده است از آن گوش به من نمی کند» با کدام یک از گزینه ها از نظر

اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوت‌ها» برابر است؟

الف) سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه ماه را مانی ولیکن ماه را گفتار نیست

(ب) آمد سـوی کعبه سینه پر جوش / چون کعبه نهـاد حلقه در گوش

شماره ۱۱ درس ۹ فارسی ۱۱
شماره ۱۲ درس ۱۰ فارسی ۱۲

اے مے یے کے یے پر جوے
 (مسقف)

اختیار زیبا

حذف حرف :
د
ر
س

سوی
س
بر

~~س~~
س

تغییر حالت معرفت :

لَا تَقْرَأُ

لَوْ تَقْرَأُ

س
س
س

م ن د

با توجه به بیت « من و تو غافلیم و ماه و خورشید / بر این گردون گردان نیست غافل » به سوالات پاسخ دهید.

الف) اختیار زبانی « امکان حذف همزه » در چندمین رکنِ مصرعِ دوم، وجود دارد؟

ب) کدام اختیار زبانی در هجای سومِ مصرعِ اول، دیده می شود؟

اول
د ر س گ ر
— — —

بسته تلفظ در مصرع اول

م	ن	د	م	و	ت	و	غ	ا	ف	ل	ی	م	و	م	ا	ه	و	خ	و	ر	ش	ی	د
و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

کدام بیت را نمی توان به شکل « همسان » تقطیع هجایی کرد؟

- الف) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند / از گوشه بامی که پریدیم، پریدیم
 ب) باز این چه شورش است که در خلق عالم است؟ / باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است؟
 ج) تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین / کس واقف ما نیست که از دیده، چه ها رفت

متفعّل مفاعیل / متفعّل فعل / مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

با توجه به ستون اول، بیت مناسب را از ستون دوم انتخاب نمایید. [ذکر شماره بیت کافی است]

ستون اول	ستون دوم
الف) مستفعل فاعلات مستفعل ب) مستفعل فاعلات فع لن ج) فاعلاتن مفاعلهن فعلهن	(۱) گشته‌ام در جهان و آخر کار / دلبری برگزیده‌ام که می‌پرس (۲) از کرده خویشتن پشیمانم / جز توبه، ره دگر نمی‌دانم (۳) در دام فتاده آهویی چند / محکم شده دست و پای دربند

موی
تلفیح

ابراهیم

شخصیت‌های داستانی بیت زیر با کدام یک از گزینه‌ها یکسان است؟
« گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ / نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا »

(الف) دامن خاک شد ز بسّ و لعل / تاج فرعون و گنج دقایانوس

(ب) بمیر ای دوست پیش از مرگ اگر می زندگی خواهی / که ادريس از چنین مردن بهشتی گشت پیش از ما

(ج) جانم ملول گشت ز فرعون و ظلم او / آن نور روی موسی عمرانم آرزوست

(د) یا رب این آتش که بر جان من است / سرد کن زان سان که کردی بر خلیل

(۴) ب - ج

(۳) د - ج

(۲) د - الف

(۱) الف - ب

ابراهیم
حسن الله

ر. موی

انالحو

حسن بن صفر، حلال

با توجه به سروده‌های زیر، کدام داستان مشترک در ذهن مخاطب، تداعی می‌شود؟
 الف) گفت آن یار کز او گشت سرِ دار بلند / جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد
 ب) در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ انالحو / ورد زبان اوست

با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید.

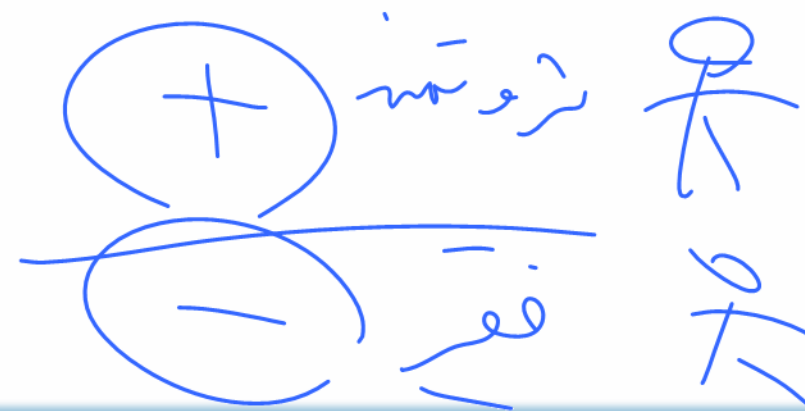
« چيست اين سقفِ بلندِ سادهٔ بسيار نقش / هيچ دانا زين معماً در جهان آگاه نيست »

الف) تضاد در يك امر در کدام مصرع وجود دارد؟

ب) اين نوع « تضاد » سبب خلق چه آرايه‌اي شده است؟

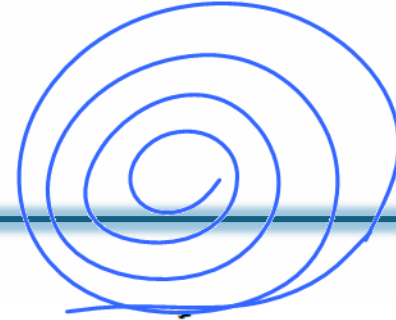
اول

تناقض

دوم

لف

اول

کدام گزینه می تواند « **لف** » مناسبی برای « نشر » های مشخص شده باشد؟

« به روز نبرد آن یل ارجمند / به شمشیر و خنجر به **گرز** و کمند

برید و درید و **شکست** و بیست / یلان را سر و سینه و **پا** و دست »

(د) کمند

(ج) گرز

(ب) خنجر

(الف) شمشیر

لف و نشر
ا ب ج د

لف و نشر در بیت زیر مرتب است یا مشوش؟ چرا؟

کاین گهر می ریزد آن رز می ریزد"

۱

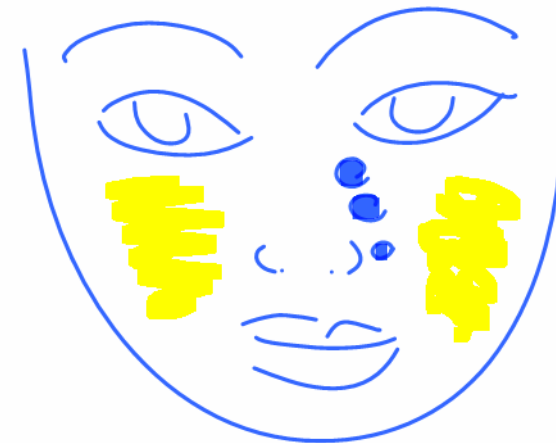
۲

مشوش

"روی و چشمی دارم اندر مهر او"

۱

۲

رز

آن

در این سروده سعدی کدام آرایه نیست؟

"من از آن روز که در بند توام آزادم"

(۱) تضمین

(۲) تناقض

(۳) تشبیه

(۴) مجاز

دست

پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم"

حافظ از صوم و حاشا به پادشاهی
(من از آن روز که در بند توام آزادم)

آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف که: «ما عبدناک حقَّ عبادتک» (تضمین - تلمیح)

کل ← تضمین ← کاعل
چیز ← تلمیح ← لافتی

با توجه به اشعار زیر به سوالات پاسخ دهید.

- (۱) گر این چنین به خاک وطن، شب سحر کنم / خاک وطن چو رفت، چه خاکی به سر کنم؟ «میرزاده عشقی»
- (۲) آتش حب الوطن چو شعله فروزد / از دل مؤمن کند به مجمره اسپند «ادیب الممالک فراهانی»
- (۳) بگشود گره ز زلف زر تار / محبوبه نیلگون عماري «علی اکبر دهخدا»
- (۴) از خون جوانان وطن لاله دمیده / از ماتم سرو قدشان سرو خمیده «عارف قزوینی»

الف) «درون مایه» کدام بیت با سایر بیت‌ها متفاوت است؟

- ب) «مشبه به» را در مصرع اول بیت شماره ۲ مشخص کنید.
- ج) یک عبارت کنایی در بیت شماره ۱ بیابید.

د) شاعر بیت ۴ از شاعران وطنی و از موسیقی‌دانان بزرگ عهد مشروطیت است. ☒ درست ☐ نادرست

هـ) با توجه به واژه‌های مشخص شده در بیت‌های شماره ۲ و ۳ کدام ویژگی زبانی شعر «دوره بیداری» دیده می‌شود؟

استفاده از لغات کهن در برخی شعرها

با توجه به متن زیر از «دهخدا» به سوالات پاسخ دهید.

«... وای وای! الهی رودهات ببره، چقدر حرف می‌زنی؟! حوصلم سر رفت! آفتابه‌لگن شش دست، شام و ناهار هیچی! گفت: نخور، عسل و خربزه با هم نمی‌سازند! نشنید و خورد. یک ساعت دیگر یارو را دید؛ مثل مار به خودش می‌پیچید. گفت: نگفتم نخور، این دو تا با هم نمی‌سازند؟ گفت: حالا که این دو تا خوب با هم ساخته‌اند که من یکی را از میان بردارند...»

الف) کدام یک از ویژگی‌ها در متن بالا نیست؟ ☐ عامیانه نویسی ☒ تکلف کلافه پیچیده و نوک

ب) یک نمونه ضرب‌المثل به کار رفته در متن بالا را بنویسید.

ج) مفهوم «درد شدید داشتن» از کدام عبارت برداشت می‌شود؟

د) مجموعه نوشته‌های طنزآمیز سیاسی - اجتماعی این نویسنده چه نام دارد؟ چند بره

لغت نامه

امثال حکم

 Sakkoo_edu

 Sakkoo_edu2

کدام عبارت معرف «فرخی یزدی» است؟

الف) وی توانست با اشعار ساده و عامیانه‌اش که طنزآمیز هم بود، در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند.
 ب) تحت تأثیر شاعران گذشته، به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود و آشنایی با سعدی طبع وی را شکوفا ساخت.

شاعران زیر، سردبیری کدام یک از «روزنامه‌های دوره بیداری» را بر عهده داشتند؟

الف) ادیب‌الممالک فراهانی: ← *محس*
 ب) میرزاده عشقی: *قرن بیستم*

کدام بیت مصداق توضیح زیر است؟

«گروهی از شاعران دورهٔ بیداری با آگاهی از سنت‌های ادبی، به زبان پر صلابت گذشته وفادار ماندند.»

(الف) برکش ز سر این سپیدمعجر

(ب) چون نگریم ز درد و چون ننالم

بنشین به یکی کبوداورند

دزد را چو محرم به خانه کردم؟

۱۶ → ۳

فارسی

درس ۵

آزادی می

ناخدای استبداد با خدای آزادی
چو دل در بند گیسوی تو دارد

آثار عاشق

مفهوم کدام بیت با مفهوم «آزادی» در دوره بیداری، متفاوت است؟

الف) در محیط طوفان زامهرانه در جنگ است

ب) اسیری هیچ آزادی نجوید

از بیت های زیر، برای انواع وزن «همسان تک لختی، ناهمسان و همسان دولختی» یک نمونه انتخاب کنید.

الف) گر این چنین به خاک وطن شب سحر کنم
 ب) هوای خود چو نهادم / رضای او چو گزیدم
 ج) فصل گل می گذرد هم نفسان بهر خدا

ن
 ناهما
 جهان و هر چه در او جز به کام خویش ندیدم
 بنشینید به باغی و مرا یاد کنید
 دولختی

✓
 جهان تک لختی

وزن کدام مصراع در مقابل آن درست نوشته شده است؟

الف) دریاب که مبتلای عشقم (مفعولُ مفاعِلن فعولن) ✓

ب) لختی بخند خنده گل زیباست (مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعِلن)

مفاعیلن

تقطیع هجایی نمونه‌های زیر، با کدام اختیار شاعری مطابقت دارد؟
 الف) گیسوی او (- U U -)
 ب) سرافرازی (U - - -)

کوتاه تلفظ کردند
 بی سویی او مملوین بلند
 - U U -

حذف حرف

با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را

از نازکی آزار رساند بدنش را»

الف) مصراع اول بیت را تقطیع هجایی کنید.

ب) ارکان معادل بیت را به گونه‌ای بنویسید که «همسان» باشد.

ج) در هریک از مصراع‌ها، یک اختیار شاعری زبانی مشخص کنید.

از نازکی آزار رساند بدنش را

گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را

مفعول مفعول مفعول

مصوّت بلند «ی» در کدام مصراع به کوتاه تبدیل نمی‌شود؟

(الف) یارب قبول کن به بزرگی و فضل خویش

(ج) پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت

(ب) ای گنبد گیتی ای دماوند

(د) آن نور روی موسیٰ عمرانم آرزوست

چون

لقب حافظ است

با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«چه زخم چونای هر دم ز نوای شوق او دم

که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را

همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی به پیام آشنایی بنوازد آشنا را»

الف) چگونه درمی‌یابیم بخشی از این سروده از «حافظ» است؟ ب) این کاربرد باعث پیدایی کدام آرایه شده است؟

تصمیم

در کدام بخش‌های سروده زیر آرایه «پارادوکس» دیده می‌شود؟

«ما / در عصر احتمال به‌سرمی‌بریم / در عصر شک و شاید / در عصر پیش‌بینی وضع هوا / از هر طرف که باد بیايد / در عصر قاطعیت تردید / عصر جدید / عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال، یقینی نیست.»

با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب»

وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم»

الف) لف‌های مصراع دوم را بنویسید.

ب) نوع لف و نشر در مصراع اول، مرتب است یا مشوش؟

ج) اولین و سومین جفت‌واژه‌های متضاد را بیابید و بنویسید.

عفو - خشم - مهر و کین

«تلمیح» بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید.

«چون خضر دید آن لب جان بخش دل فریب

گفتا که آب چشمه حیوان دهان توست»

حضرت خضر حیمه ای به نام آب حیات (آب حیوانا) را در منطقه
به نام ظلمات یافت و از آن آب نوشید و جاوید شد.

با ذکر دو دلیل وجود آرایه «اسلوب معادله» را در بیت زیر توضیح دهید.

«چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند = پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید»

جایگاه - برپایه هست ارتباط
دارند
درمعرض

همهٔ بیت‌های زیر به جز گزینه دربردارندهٔ مفاهیم شعر دورهٔ بیداری است.

الف) جنگ ننگ است در شریعت من
جز پی پاس دین و حفظ وطن

ب) غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم
خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم

ج) داد معشوقه به عاشق پیغام
که کند مادر تو با من جنگ

د) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی
دست خود ز جان شستم از برای آزادی

ج) داد معشوقه به عاشق پیغام

د) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی

همهٔ بیت‌های زیر به جز گزینهٔ دربردارندهٔ مفاهیم شعر دورهٔ بیداری است.

الف) جنگ ننگ است در شریعت من
جز پی پاس دین و حفظ **وطن**

ب) غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم
خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم

ج) داد معشوقه به عاشق پیغام
که کند مادر تو با من جنگ

د) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی
دست خود ز جان شستم از برای آزادی

الف) جنگ ننگ است در شریعت من

ب) غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم

ج) داد معشوقه به عاشق پیغام

د) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی

همه کارم ز خود کامی به بدنامی کشید آخر

نهان کی ماند آن رازی کز او سازند محفل ها

ه	م	ک	ر	م	ز	خ	ک	ا	م	ب	ن	ی	ک	س	د	ز	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
ن	ه	ا	ل	ک	م	ا	ز	ی	ک	ر	س	ا	ز	ن	م	ح	ف
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

تو کجایی تا شوم من چاکرت چارقت دوزم کنم شانه سرت

تُ	کُ	جَای	تَا	شُ	دُوم	مَی	کَی	زَی
—	—	—	—	—	—	—	—	—
حَای	قَی	دُ	زَی	کُ	نَی	شَی	سَی	رَی
—	—	—	—	—	—	—	—	—

فَاعِلَاتِی فَاعِلَاتِی فَاعِلَاتِی

خبر

پس سوی کاری فرستاد آن دگر تا از این دیگر شود او باخبر

س	س	ی	ک	ی	ف	ر	س	تا	د	ا	ن	د	ر
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
تا	ا	ز	ی	ن	ت	ر	ش	و	د	ا	و	ب	ا
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

پس از تقطیع هجایی ابیات زیر، اختیارات شاعری زبانی به کاررفته در هر کدام را مشخص کنید.

گفت: ای پسر این نه جای بازی است	بشتاب که جای چاره‌سازی است
گَلفِ مِیِ سِیِ رِیِ	بَشتابِ کِه جَای چاره‌سَازی است
— — — —	— — — —
جِیِ تابِ یِ باِ	بَشتابِ کِه جَای چاره‌سَازی است
— — — —	— — — —

فریاد که در رهگذر آدم خاکی بس دانه فشاندند و بسی دام تنیدند

ف	ی	ا	د	ا	ن	ه	ف	ش	ا	ن	د	ن	د
ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا

بر همه اهل جهان سید و سرور علی است

در ره دین خدا، هادی و رهبر علی است

بر	ه	م	ا	ه	ل	ج	ه	ا	ل	س	ی	د	س	ر	ع	ل
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
در	ه	ی	د	ی	ن	ح	د	ا	ه	ا	د	ی	ی	ر	ع	ل
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

مقتضای

فاصله ۲×

 Sakkoo_edu

 Sakkoo_edu2